

TRADIČNÍ I SOUČASNÁ IZRAELSKÁ HUDBA ZAZNĚLA V SYNAGOGÁCH TURNOV A JIČÍN

Těleso Ensemble Moscheles ve složení houslista Tomáš Tuláček, klavírista Samuel Bánovec a mezzosopranistka Angelika Pavlechová připravilo posluchačům jedinečný zážitek. Koncertní večer složený z písní židovských skladatelů (např. Joseph Joachim, Gustav Mahler), koncertní árie z opery „Samson a Dalila“ i moderních skladeb současných izraelských autorů (Erel Paz, Hilat Ben-Kennaz), byl historicky prvním setkáním s touto hudbou v obnovených synagogách. Hudebníkům, kteří se o atmosféře obou koncertů a pozornosti posluchačů vyjadřovali velmi pochvalně, jsme položili několik otázek:

Pane Tuláčku, jak jste přišel na nápad interpretovat díla současných izraelských autorů?

Tuláček: Studoval jsem u známé houslistky Nory Grumlíkové, která se mj. celý život zabírala interpretací soudobé hudby. Ta mi kladla na srdce, jak je dobré se věnovat současné hudbě 20. století. Víte, každý chce hrát Beethovena, Mozarta, ... Již na akademii jsem hrál skladby svých současníků, např. mého bohužel již zesnulého přítele Vojtěcha Saudka, jehož matka byla neteří Franze Kafky. To byl první impuls. Dalším impulsem byla aktivita skladatele Petra Pokorného, který začátkem 90. let zorganizoval v Praze festival „Starý Zákon v hudbě“, s podporou pana R. Salzmana z Komerční banky a tehdejšího velvyslance Státu Izrael Moše Yegara. Později jsem pana Yegara navštívil v Izraeli a on mi řekl, že světoznámí izraelští interpreti, např. houslista Jicchak Perlman, nikdy nehrají soudobé izraelské skladatele, což je taková trochu zvláštnost, kterou mi nikdo zatím nedokázal vysvětlit. Navštívil jsem několik skladatelů přímo v Izraeli a ti mi darovali své noty. No a co se stalo - trochu jsem se do jejich muziky pobláznil! Velmi se mi líbila, zdála se mi kvalitní – rozhodně si zaslouží být hrána a vnímám jako nespravedlnost, že je opomíjena. Od té doby s projektem Ensemble Moscheles izraelskou hudbu s kolegy hrajeme v Čechách i v zahraničí. Čekají nás koncerty v Budapešti, Varšavě, v Krakově, máme podporu velvyslanectví, ministerstva kultury, Izraelského svazu hudebníků i soukromých milovníků hudby.

Problémem může být i hnutí BDS (bojkot, stažení investic a sankce), které se bohužel v západní Evropě šíří a nesmyslně se dotýká i akademických pracovníků či umělců...

Ano, izraelští hudebníci se obávají dělat koncerty ve Francii či Británii kvůli bojkotu. V Dublinu např. měla zpívat jazzová zpěvačka z Izraele a před sálem byla obrovská demonstrace. Koncert se nemohl odehrát.

Kde jste potkal své kolegy, paní Pavlechovou a pana Bánovce?

Jsou to mí milí kolegové ze ZUŠ. Přestěhoval jsem se v těžkém životním období do Slovenska. Kolegyně má nádherný hlas – věřím, že má před sebou velikou kariéru. A kolega Bánovec je fenomenální klavírista, který zahraje úplně všechno.

Připomeňte ještě krátce čtenářům, proč se jmenujete právě „Ensemble Moscheles“.

Pojmenovali jsme se po známém pražském klavíristovi Ignáci Moschelesovi (1794-1870), který byl prvním židovským absolventem pražské konzervatoře – do té doby nesměli židovští studenti na konzervatoři studovat.

Paní Pavlechová, jak jste se dostala k interpretaci současné izraelské hudby?

Pavlechová: Díky panu Tuláčkoví, který přišel k nám na Základní uměleckou školu do Bánovců nad Bebravou. Židovská hudba je mi blízká svojí živelností, zajímá mne i židovská historie. Jsem také varhanistka, mám ráda duchovní hudbu, a např. liturgická hudba skladatele a rabína Uri Brennera (*jeho Žalm 23 Angelika na koncertě zpívala*) mne velmi zaujala. Cyklus písní Menachema Wiesenberga je zase blízký hudbě našeho Mikuláše Schneidera Trnavského, používá ty samé romantické postupy. Zpěvák má mnoho možností na frázování, může postihnout všechny odstíny.

Všimla jsem si, že některé písně zpíváte hebrejsky z paměti!

Ano, byla to fuška (*smích*), ale naučila jsem se to. Nemám příliš ráda zpěv z not, protože Vás svazuje. Když zpíváte z paměti, máte lepší kontakt s publikem a možnost lépe hudbu prožívat. Ale některá hudba 21. století se nedá zpívat z hlavy, to je tak těžké, že vás to nepustí.

Nemůžete myslet zároveň na slova a zároveň na hudbu.

Ano. Taková hudba se musí prezentovat z not.

A co děláte kromě koncertního vystupování?

Zpívám v opeře v Banské Bystrici, hostuji v opeře v Krakově. A hostování mi ponechává více možností – i koncertovat, i učit. Mám pestřejší práci, a to mi vyhovuje.

Pane Bánovče, jak jste se dostal k izraelské hudbě?

Bánovec: Úplnou náhodou. Angelika a Tomáš jsou kolegové ze ZUŠ v Bánovcích a já působím v ZUŠ v Trenčíně, kde učím hru na klavír. Angelika potřebovala stálejšího korepetitora – a kolega učící na obou školách nám zprostředkoval setkání.

Čím je pro Vás židovská a izraelská hudba zajímavá?

Setkal jsem se s ní poprvé a velmi mne oslovila. Je to působivá hudba, má osobitý charakter, osobitou melodiku, zvláštní, jedinečnou atmosféru. Naše společné koncertování je pro mne dobrá zkušenost, ovlivňujeme se s kolegy navzájem. Můj názor je, že každou hudbu je potřeba interpretovat tak, jak je napsaná, nic do ní nevkładat.

Jakou výhodu má hraní v triu?

Více nástrojů dává hudbě více barev. Když hraje samotný klavír, tak je to sice efektní, ale pořád jedna barva nástroje. Kdežto když se spojí více barev, tak je hudba pestřejší.

Ensemble Moscheles má navíc krásné spojení: klavír, housle a hlas.

Ano. Je to velmi pěkně barevně sladěné. A v rámci specifické židovské melodiky spolu krásně *súladia*...

Děkuji za rozhovory a přeji mnoho radosti s hudbou a vnímavými diváky!

Terezie Dubinová

